

Ա Ղ Օ Թ Ք ՍՈՒՐԲ ԲԱՐՍԵՂ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ

(Կը կարդացուի Աւագ Հինգշաբթի, Ս. Պատարագի
ընթացքին)

Ապա բացցեն զսեղանն. եւ ասացեն զՀաւատամբ. սրբասացութիւն՝ Որ վերանստիս. իսկ յորժամ պատարագիչն հասանիցի յայն տեղին յորում ասէ՝ Եւ տուր մեզ Համարձակաձայն, Ելցէ աւագ երէցն ի բնմն ունելով ի ձեռին զՊաշն եւ զԱւետարանն. եւ կարկառեացէ, զեկուցանելով ժողովրդեան զբանն սրբոյ Բարսղի ի լուր ամենեցուն, Նախ՝ աշացուցիչ բանիւ եւ ապա յորդորական ճանապարհաւ ասելով:

Լուարուիք ինձ որդեակք իմ. եւ ես զերկիւղ Տեառն ուսուցանեմ ձեզ անմահացեալք, իբրեւ սիրելի եւ հարազատ որդւոց. քանզի հարկ ՚ի վերայ կայ, եւ վայ է ինձ, եթէ ոչ աւետարանեցից ձեզ հանապազօր. զի կարացից ծանուցանել ձեզ, եթէ զինչ են կամքն Աստուծոյ, բարին՝ եւ հաճոյն եւ կատարեալն:

Զի մարգարէն Եզեկիէլ հանապազօր զարեւոյնեցուցանէ զիս յասելն իւրում քանիւ Աստուծոյ ՚ի վերայ քահանայից այսպէս. Որդի մարդոյ՝ դէտ կացուցի զքեզ ՚ի վերայ ժողովրդեանդ այդորիկ, եթէ տեսանիցես գտուրն եկեալ, եւ ոչ ազդ առնիցես փողով, եւ նոքա ոչ զգուշանայցեն. եւ եկեալ սուրն եւ գտանիցէ զոք անպատրաստ. նա յանօրէնութեան իւրում մեռցի, եւ զարիւն նորա ՚ի ձեռաց քոց խնդրեցից:

Արդ սուրն, զեհեմին սպառնալիքն են. եւ փողն, պատուիրանն Աստուծոյ, զոր զեկուցանեմ ձեզ ահաւասիկ, եղբարք իմ, ես մարդ եմ իբրեւ զձեզ, եւ առաւել եւս մեղօք գառածեալ. քայց զի կարգեցայ ձեզ տեսուչ եւ խրատող, արտաստօք եւ քաղում հառաչանօք սրտի իմոյ՝ սիրով առաջի առնեմ ձեզ գիտնոյսն Աստուծոյ:

Երբ Պատարագիչը հասնի այն տեղ ուր կ'ըսէ «Եւ տուր մեզ համարձակաձայն», Աւագերէցը բնմ կը բարձրանայ ձեռքը ունենալով խաչ եւ Աւետարան. եւ ձեռքը բարձրացնելով ի լուր ժողովուրդին կը կարդայ Ս. Բարսեղին ճառը. նախ ահացուցիչ խօսքերով. եւ ապա յորդորակա՛ն կան եղանակով կ'ըսէ:

Մտիկ ըրէք ինձի, որդեակներս: Ես Տիրոջ հանդէպ երկիւղած զգացումը պիտի սորվեցնեմ ձեզի աննախանձաբար՝ իբրեւ սիրելի եւ հարազատ որդիներու: Վասնզի պարտք դրուած է վրաս ամէն օր քարոզելու ձեզ Աւետարանը՝ կարենալ ճանչնալու թէ ո՞րն է Աստուծոյ կամքը, ո՞րն է բարին, աստուածաճանճուն եւ կատարեալը: Եւ վայ է ինձի՝ եթէ թերանամ այս պարտականութեանս մէջ:

Եզեկիէլ մարգարէն կը զարհուրեցնէ զիս միշտ, երբ կը յիշեցնէ Աստուծոյ խօսքը քահանաներու մասին, թէ՛

«Մարդու որդի, պահապան դրի զքեզ այդ ժողովուրդին վրայ: Երբ կը տեսնես սուրը որ կուգայ, եւ չես ազդարարեր փողով, եւ ան չի զգուշանար, եւ սուրը գալով կը գտնէ զայն անպատրաստ, անիկա իր անօրէնութեան մէջ պիտի մեռնի, քայց անոր արիւնը քու ձեռքէդ պիտի պահանջեմ»:

Արդ, սուրը՝ գեհեմին սպառնալիքն է, եւ փողը՝ Աստուծոյ պատուիրանն է՝ զոր ահա կը զեկուցանեմ ձեզ, եղբայրներ:

Ես ալ մարդ եմ ձեզի պէս, եւ շատ աւելի մեղքերու մէջ գլորած: Իայց որովհետեւ տեսուչ ու խրատող կարգուեցայ ձեր վրայ՝ արցունքով ու սրտաբուխ հառաչանքով ձեր առջեւ կը պարզեմ սիրով ամէն ինչ որ հաճելի է Աստուծոյ: Արտասովոր ու մտացածին խօսքերով պիտի չխաբեմ ձեզ. վասնզի ես ալ ստուգիւ հաշիւ պիտի տամ ձեզի համար Աստուծոյ առջեւ: Ուստի

Ոչ եթե նորաձայն ինչ՝ մտացածին քանիւ՜ առնել զձեզ վտարանդիս, քանզի ստուգապէս՝ եւ ես համարս տալոց եմ վասն ձեր առաջի Աստուծոյ. վասն որոյ եւ զվաղնջուցն դրոշմեալ կանոնս 'ի սրբոց հարցն, դիրալուր քանիւ՜ ձեզ զեկուցանեմ. քայց զայս նախ գիտաւքի՜, զի ոչ Հրեշտակաց հաւատացաւ քահանայութեան պատիւն, զի անմեղք եմ այլ մարդկանց. զի որպէս մեք մեղանչեմք, եւ յուսամք թողութեան 'ի Քրիստոսէ, նոյնպէս եւ ձեզ տացուի յոյս թողութեմ եւ ապաշխարութեան:

Եւ արդ աղաչեմ զձեզ զամենեւեման երկայնամտութեամբ լսել ինձ:

Ահա քանին երկիմք 'ի վերուստ՝ եւ Քրիստոս իջեալ քազմի 'ի վերայ սրբոյ սեղանոյս, եւ ամենայն զօրք երկնից, յերկիր ծաւալին անբեւութապէս 'ի սպաս Որդւոյն Աստուծոյ, եւ շուրջ զսեղանովն բոլորին, եւ Սուրբ Հոգին առատապէս քաշիւ զնորիս քարեաց, մերձեցելոցն. սրբութեամբ:

Եւ արդ դուք, եղբարք, քազուի՜ զգոշութեամբ եւ երկիւղի՜. դիք 'ի սիրտս ձեր, մի գտեսանելիդ եւ եք նկատել հաց եւ գինի, այլ զմեծ խորհուրդն որ ծածկեալէ 'ի մարմնաւոր աչաց տեսութենէ, որ միայն հոգւոյ աչօք տեսանի, որ սրբութեամբ խնդրեն գնա, որով կերակրի հոգին եւ ուրախանայ 'ի ցնծութիւնս աստուածայինս. քանզի կարող է Աստուած 'ի միս հուր եւ յարիւն դարձուցանել. որպէս եղեւ միում 'ի սրբոցն:

Այլ վասնզի զգալիքս ոչ կարեն տանիլ զմիս հուր եւ զարիւն. վասն այնորիկ հացիւ եւ գինեաւ տպաւորեաց Աստուած. այլ մի իբրեւ 'ի հաց հայիք, եւ մի իբրեւ զգինի նկատէք. քանզի սա է ճշմարիտ Մարմին եւ Արիւն Քրիստոսի մի սովորական ընդունելութեամբ ոք հարեալ՝ արհամարհանօք մերձեցի 'ի դոյզն ինչ. զի հուր կիզող է ալիւն եւ սպառիչ մեղաւորաց. ուստի պարտ է նախ սրբել 'ի մեղաց 'ի ձեռն ապաշխա-

սուրբ հայրերու կողմէ կանուխէն դրոշմուած կանոնները պիտի բացատրեմ ձեզի դիրաւհասկնալի խօսքերով:

Իայց նախ սա գիտցէք որ քահանայութեան պատիւը չվստահուեցաւ հրեշտակներուն՝ որոնք անմեղ են, այլ մարդոց. որպէսզի ինչպէս որ մենք կը մեղանչենք եւ թողութիւն կ'ակնկալենք Քրիստոսէն, նոյնպէս մենք ալ տանք ձեզի թողութեան նոյն յոյսը՝ ապաշխարութեամբ:

Հիմակ կ'աղաչեմ որ բոլորդ ալ համբերութեամբ լսէք ինձի:

Ահա երկինքը կը բացուի վերէն, եւ Քրիստոս իջնելով անկից՝ կուգայ կը բազմի այս սուրբ սեղանին վրայ. Երկնքի բոլոր հրեշտակները երկրի վրայ կը ծաւալին անբեւութապէս, սուրբ սեղանին շուրջ բոլորուելով՝ սպասաւորելու Աստուծոյ Որդւոյն: Սուրբ Հոգին եւս առատապէս կը քաշի իր բարի շնորհներն ամէն անոնց՝ որոնք կը մօտենան այդ սեղանին սրբութեամբ:

Արդ, դուք ալ, եղբայրներ, մեծ զգուշութեամբ եւ խոր երկիւղածութեամբ խորհեցէք նկատի չունենալ լոկ հացն ու գինին, այլ ջանացէք ըմբռնել այն մեծ խորհուրդը՝ որ ծածկուած է մեր մարմնաւոր աչքերու տեսութենէն, որ միայն հոգեւոր աչքերով կը տեսնուի անոնց՝ որոնք կը փնտռեն զայն սրբութեամբ, որով կը կերակրուի հոգին եւ կ'ուրախանայ աստուածային ցնծութեամբ:

Մի նայիք, կ'ըսեմ, ասոնց իբրեւ սոսկ հացի եւ պարզ գինիի. վասնզի այս հացը խորհրդաբար ճշմարիտ մարմինն է Քրիստոսի, եւ այս գինին խորհրդաբար ճշմարիտ արիւնն է Անոր: Զըլլայ որ մէկը սովորական ընտանութեամբ եւ արհամարհանքով մօտենայ այս խորհուրդին՝ իբրեւ չնչին բանի մը. զի կիզիչ կրակ է այն որ կ'այրէ ու կը սպառէ մեղաւորները: Ահա թէ ինչու նախ պէտք է մաքրուի մեղքերէ՝ ապաշխարութեամբ, որպէս զի մի գուցէ մեղքերու շատութենէն այրինք այդ կրակով. զի կը հալին կը հատնին հոգիներն անոնց՝ որոնք նախ

րութեան, զի մի յոյովութեամբ մեղացուն կիզիցիմք 'ի հուրն. զի սպառնն ոգիք այնոցիկ, որ ոչ նախ մեկնին 'ի մեղաց, այլ քեւեռեալ կան 'ի նոսա:

Եւ մի դարձեալ անյուսաբար ոք հեռանայցէ, եւ գերկիւղ սնոտի 'ի մէջ քերիցէ. զի ոչ է այն երկիւղ՝ այլ Աստուծոյ, արեամբահամք. զի սա է դուռն երկնից արքայութեան, եւ նոյն ինքն արքայութիւն, որ է Քրիստոս որդի Աստուծոյ եւ Աստուած մեր, եւ մերձեցելոցն սրբութեամբ՝ գորդեգրութիւն անցինջ գրէ երկնաւորի Հօրն:

Այլ 'ի միտ առնուլ արժանի է, զի ամենայն որդի հարազատ, զմամնութիւն կերպարանաց հօրն քերէ յինքեան եւ դու յորժամ ասես, Հայր մեր որ յերկնս, եւ զխնդրութեամբս մատուցանես, արժան է զմամնութիւն նորին 'ի քեզ քերել, զի լսելի լինիցի. ապա եթէ զմամնութիւն ոչ ունիցիս երկ ւաւոր Հօրն կատարելոյ եւ բարեբարի, ոչ լսէ նա քեզ, եւ ոչ խոնարհի յաղաչանս քո այլ լսէ քեզ հայրն չարեաց, գորոյ կերպն գործոյն ունիս, որ 'ի սանդաքամեան է:

Արդ՝ լսելով գայս, 'ի քաց փարատեցէ՛ յանձանց ձերոց զչարութիւն եւ զամենայն խարդախութիւն. թողէ՛ 'ի սրտէ իւրաքանչիւր ոք զյանցանս եղբոր ձերոյ, եւ զամենայն խեղճ գոր ունիք առ միմեանս. զի եւ ձեզ գտեալ գողորմութիւն յերկնաւոր Հօրէն, արժանի լինիցիք զեմմանս այսորիկ:

Ի քաց մերժեցէ՛ 'ի ձեմջ ամենեքեան զանհաւատութիւն եւ զխիղճ քծաւորութեան եւ զքերահաւատութիւն իրիք 'ի սոյնպիսեացն:

Սրբեցէ՛ 'ի ձեմջ գնախանձ, զեմեգութիւն, զչարութիւն, զկեղծաւորութիւն, զհպարտութիւն, զամբարտաւանութիւն, զամբարհաւանութիւն, զմարդահանութիւն, զհակառակութիւն, զոխս, զվաշխս, զտոկոսիս, եւ զամենայն չարեաց արմատ՝ զարծաթասիրութիւնն ու զագահութիւն եւ զկանացի փաթեթանս եւ զկախարդասարդեղատուութիւն, եւ զամենայն քան չար, եւ զթշնամութիւն եւ զցաւս ցանկութեան, մանաւանդ՝ զտգեղն եւ

չեն հեռանար մեղքերէն, այլ զամուռած կը մնան անոնց մէջ:

'Իարձեալ, ըլլայ թէ մէկը՝ սնոտի երկիւղը պատճառ բռնելով՝ հեռու մնայ այս խորհուրդէն. վասնզի ատիկա իսկապէս երկիւղ չէ, այլ արհամարհանք Աստուծոյ: Զէ՛ որ ասիկա է դուռն երկնքի թագաւորութեան, նոյն ինքն այդ թագաւորութիւնը, այսինքն՝ Քրիստոս, Աստուծոյ Որդին եւ մեր Աստուածը: Եւ այս է որ անջնջելի կերպով երկնաւոր Հօր որդեգիր կ'ընէ ամէն անոնք՝ որ սրբութեամբ կը մօտենան այդ խորհուրդին:

Հարկ է, սակայն, գիտնալ թէ ամէն հարազատ որդի իր հօր իսկական պատկերը կը կրէ իր մէջ: Եւ դուռն երբ կ'ըսես. «Հայր մեր՝ որ յերկնս ես», եւ քու խնդրանքներդ կը ներկայացնես Անոր, արժան է որ Անոր նմանու. թիւնն ունենաս քու մէջդ, որպէսզի աղօթքներդ ըլլան ընդունելի: Իսկ եթէ չունենաս նմանութիւնը կատարեալ ու բարեբար երկնաւոր Հօր՝ այն ատեն Նա չի լսեր քեզ, եւ չի զիջանիր քու աղաչանքներուդ. այլ կը լսէ քեզի չարութեան հայրը՝ որուն գործերը կ'օրինակես դու:

Ուրեմն, լսելով այս խօսքերը՝ դուրս հանեցէ՛ք ու փարատեցէ՛ք ձեր հոգիներէն չարութիւնն ու ամէն խարդախութիւն: Սրտանց ներեցէ՛ք ձեր եղբոր յանցանքները, եւ մոռցէ՛ք ինչ հակառակութիւն որ ունեցած էք իրարու դէմ, որպէսզի դուք ալ ողորմութիւն գտնելով երկնաւոր Հօրմէն՝ արժանի ըլլաք այս սրբազան ու հոգեւոր զենուամին: Հեռացուցէ՛ք ամէնքդ ալ ձեր մէջէն անհաւատութիւնը, արատաւոր խիղճը, թերահաւատութիւնը, եւ ասոնց նման այլ թերութիւններ: Մաքրեցէ՛ք ձեր մէջէն նախանձը, նենգութիւնը, չարութիւնը, կեղծաւորութիւնը, հպարտութիւնը, ամբարտաւանութիւնը, գողոգութիւնը, մարդահաճութիւնը, հակառակութիւնը, ոխը, վաշխառու եւ կաշառակեր ոգին, բոլոր չարիքներու արմատ՝ դրամապաշտութիւնն ու ազահութիւնը, կանացի վհկութիւնները, կախարդական հրա-

գոխեղծ հայիոյիչ բանն 'ի բերանոյ ձերմէ, որով զմիմեանս նախատէք եւ զանօրէն կռապաշտութիւն, եւ զան կարգ եւ զանառակ մոլորութիւնն զորս 'ի յիշումն ածելն՝ ապականէ եւ գարշեցուցանէ զմիտս, նախ գիւրն, եւ ապա զսողացն:

Քանզի յաւուրն դատաստանի՝ որդնալոց լինին գարշելի բերանքն այնոցիկ որ ոչ մեկնին 'ի նոցանէ. զի ասաց Տէր. Որ ասէ ցեղրայրն իւր մորոս, պարտաւոր լիցի գեհեան հրոյն:

Արդ՝ պարտ է արմատախիւ առնել զնա 'ի մէնջ. մի ոք շուն, մի ոք պոռնիկ, մի արուագէտ, մի գող, մի յափշտակող, մի չարակամ, մի չարայոյզ, մի սպանող, մի խռովարար, մի անողորմ, մի բանաւարկու, մի պիղծ, մի թշնամանող, մի երգմանահար, մի ուխտադրուծ, մի անօրէն, մի անիրաւ, մի բամբասող, եւ մի այլով մեղօք. զի եւ մեղք որ մահու չափ եմ, զորս ոչ իսկ արժանի համարիմ յիշել 'ի տեղութս:

Եւ 'ի վերայ այսր ամենայնի, մի ոք հերձուածող, զայս ասելով պատուիրեմ, ամենեւին զհին մարդն 'ի բաց ընկեցէք ամենայն չար գործովքն իւրով:

Այլ զգաստացեալք զգեցարուք ամենեքեան վարս պարկեշտս, սուրբս, բարեխոնս, հեգս, ողորմածս 'ի վերայ հիւանդաց եւ վշտացելոց, գթածս 'ի վերայ տնանկաց, աղատաց եւ կարօտելոց, զարդարեալ ամենայն առաքիլնութեամբ, սիրով, հաւատով, յուսով, ունել զսէր կատարեալ առ Աստուած եւ առ մարդիկ. քանզի լրումն ամենայն առաքիլնութեան սէր է 'ի սուրբ սրտէ եւ յանկեղծաւոր հաւատոց:

Պատուեցէք զհարս եւ զմարս ձեր, սիրեցէք զկանայս ձեր իբրեւ զանձինս ձեր, եւ դուք, կանայք, հնազանդ լերուք արանց ձերոց իբրեւ Տեառն. միաբան երկերուք յԱստուծոյ, պատուեցէք զօր միաշաքաթին:

Երիտասարդք եւ կուսանք, զսրբութիւն սիրեցէք, զի ընդունելով զսրբու-

պուրանքները, պնասիրութիւնը, չարախօսութիւններն ու բամբասանքները, ատելութիւններն ու թշնամանքները, մանաւանդ բերնէն ելած տգեղ տխմար հայհոյութիւնները որոնցմով զիրար կը նախատէք, անօրէն կռապաշտութիւնը, մարմնական ցանկութիւնները, եւ բոլոր այն անարգ ու անառակ մոլութիւնները՝ որոնց պարզ յիշատակութիւնն անգամ նախ յիշողին եւ ապա լսողին միտքը կ'ապականէ եւ կ'զգուեցնէ: 'Իստաստանի օրը որդնալոց կ'ըլլան գարշելի բերաններն անոնց որոնք չեն հրաժարիր այս ախտերէն: Տէրն ըսաւ.՝ «Ընդ որ իր եղբայրը կ'անուանէ «յիմար»՝ պարտաւոր պիտի ըլլայ գեհեանի կրակին»: Արդ պէտք է արմատախիւ ընել ամէն մոլութիւն մեր մէջէն. ոչ ոք թող ըլլայ շուն, ոչ ոք պոռնիկ, ոչ ոք սրիկայ, ոչ ոք գող, ոչ ոք յափշտակող, ոչ ոք որոտայնամոյ, ոչ ոք գինով, ոչ ոք չարասէր, ոչ ոք խռովարար, ոչ ոք մարդասպան, ոչ ոք անգութ, ոչ ոք բանասարկու, ոչ ոք պիղծ, ոչ ոք նախատող, ոչ ոք երգմանահար, ոչ ոք ուխտադրուծ, ոչ ոք անօրէն, ոչ ոք անիրաւ, ոչ ոք բամբասող. ոչ ոք վերջապէս թող գտնուի որ եւ է մեղքի մէջ: Կան մեղքեր ալ որ մահացու են, զորս յիշել անգամ չեն ուզեր հոս: Մէկ խօսքով՝ նետեցէք ձեր վրայէն հին մարդը իր բոլոր չար գործերով:

Ասոր հակառակը, բոլորդ ալ զգաստացած՝ հագէք պարկեշտ ու բարեկրօն վարք: Եղէք հեգ, խոնարհ, անոխակալ, խաղարար, հիւանդներու եւ վշտահարներու հանդէպ կարեկից, չբաւորներու, կարօտներու եւ աղքատներու վերաբերմամբ գթած, զարդարած ամէն առաքիլնութեամբ՝ սիրով, հաւատով եւ յոյսով. ունեցէք կատարեալ սէր Աստուծոյ եւ մարդոց նկատմամբ. զի բոլոր առաքիլնութեանց լրումը սէրն է, մաքուր սիրտէ եւ անկեղծ հաւատէ բխած սէրը:

Տղայք, պատուեցէք ձեր հայրերն ու մայրերը: Այրեր, սիրեցէք ձեր կիները՝ իբրեւ ձեր անձերը. եւ դուք, կիներ, հնազանդեցէք ձեր այրերուն:

թիւնս գայս, լուսաւորեսցիք որպէս լուսափայլ հայելի, յորժամ նշոյլք արեգականն ճառագայթեն 'ի նա եւ անցեալք սովաւ յառաքինութիւնս, կեցցիք եւ ոչ դատապարտեսցիք ըստ Առաքելոյն քանի. զի արդարեւ եմ մահտարածամբ եւ յոյով աշխատութիւնք անըմբերելի ցաւոց, ուրկութիւնք եւ այլն ամենայն, յանարժան հաղորդութենէ լինի:

Մի կեղծաւորեալ ոք 'ի ներքս մտցէ, կարծելով յարտաքս կացելոցն՝ եթէ 'ի հաղորդելոցն իցէ. վասն զի երկմիտն, ոչ ինչ ունի յԱստուծոյ՝ վասն զի Աստուած ոչ փորձի:

Մի գմարդկային ամօթս պատկառիք. զի ոչ ինչ է այս իսկ ամօթ, այլ այն է մեծ ամօթ՝ որ 'ի տիեզերական հրապարակին է. գոր այժմ՝ յինէն թաքուցանես եւ ոչ խոստովանիս, եւ ոչ ապաշխարես. անդ՝ առաջի մեծի դատաւորին հրապարակեալ բացայայտի, որ ոչ եւս կարես թաքուցանել զգործս քո, քանզի հոգիդ քո՝ ինքնին լինի քեզ դատախազ: Արդ՝ ահա ասացի ձեզ զամենայն աննախանգարար յայսմեմտեա անպարտ եմ, արիւն ձայն 'ի գլուխ ձեր, քանզի եմ եւ յարեմէ ձերմէ, զի յիմ վերայ՝ այս եւ եթ կայր:

Բայց գիտեմ ես՝ զի եմ ոմանք 'ի ձեցէ. որ արհամարհեմ զասացելովս, վասն որոյ վկայութիւն քնեմ ձեզ զքանս գայս՝ գոր խօսեցայ ընդ ձեզ այսօր 'ի վերայ քեմիս. յաւուրն դատաստանի առաջի քեմին Քրիստոսի՝ յանդիման կացուցանեմ ձեզ վկայութեամբ սուրբ Աւետարանիս. ապա՝ յայնժամ ոչ եւս կարէ արհամարհել արհամարհողն. այլ կշտամբեալ պատուհասակոծ լինի. եւ առաքի 'ի հուրն անշէջ:

Այժմ քանիս աւարտումն արարից, չի գամենայն ինչ որ վասն խորհրդոյս էր, ասացաք սակաւով ըստ պատշանի իրին: Արդ՝ որք արժանաւորապէս հաղորդին, զարդարեալք գործովք

Իողորդ միասին պատկառեցէք Աստուծոյ՝ սիրով: Մի մոռնաք սուրբ պահել կիրակին:

Երիտասարդներ եւ կոյսեր, սրբութիւնը սիրեցէք. զի անով կը լուսաւորւիք շողափայլ հայելիներու նման՝ որոնց մէջ արեգակին ճառագայթները կը ցոլանան: Սրբութեամբ անելով առաքինութեանց մէջ՝ պիտի ապրիք եւ պիտի չղաժապարտուիք, ինչպէս կ'ըսէ առաքեալը:

Արժանաւոր հանդիսացուցէք ձեր անձերը սուրբ հաղորդութեան: Անարժանաբար հաղորդուողները չեն մնար անպատիւ: Սրինակներ պակաս՝ չեն եղած

Հաղորդուելու համար մի ամէնար մարդոցմէ: Ասիկա իսկապէս անօթ է: Իրական եւ մեծ ամօթն այն է՝ որ տեղի պիտի ունենայ տիեզերական հրապարակին վրայ, ինչ որ հիմակ կը ծածկես ինձմէ, չես խոստովանիր ու չես ապաշխարեր, հոն՝ մեծ դատաստանին առջեւ՝ ամէն բան կը հրապարակուի եւ կ'ըլլայ յայտնի: Զես կրնար այլեւս քողարկել քու գործերդ, վասնզի քու հոգիդ ինքնին դատախազ կ'ըլլայ քեզի դէմ:

Ահա ձեզի ըսի ամէն բան առանց խնայելու: Ասկից վերջ ես արդարացած եմ: Զեր արիւնը ձեր գլխուն: Անպարտ եմ եւ ձեր արիւնէն, զի ես կատարեցի իմ պարտականութիւնս:

Կիտեմ, սակայն, թէ ձենէ ոմանք պիտի արհամարհեն իմ ըսածներս. ուստի վկայ կը դնեմ ձեզի այս խօսքերը՝ զորս ըրի այսօր ձեզի այս բեմէն: 'Իստաստանի օրը, Քրիստոսի բեմին առջեւ կը ներկայացնեմ զանոնք ձեզի՝ Աւետարանիս վկայութեամբ: Այն ատեն ալ արհամարհողը չի կրնար արհամարհել, այլ՝ յանդիմանուելով՝ կը պատժուի:

Եզրակացնեմ: Վասնզի հաղորդութեան մասին խօսեցայ փոքր ինչ ըստ պատշաճի: Անոնք որ արժանաւորապէս կը հաղորդուին, բարի գործերով զարդարուած, - Պետրոսի եւ բոլոր առաքեալներուն հետ պատուոյ պսակը կ'ընդունին Քրիստոսէն, մեր Աստուծ-

բարեաց՝ ընդ Պետրոսի եւ ընդ այլոց սրբոց Առաքելոցն պատուեալ պսակին 'ի Քրիստոսէ. Աստուծոյ մերմէ եւ որք ապստամբութեամբ հաղորդին, կրկին 'ի խաչ հանեն զՈրդին Աստուծոյ. եւ որք լրբենի երեսոք եւ անարժանութեամբ հաղորդին, մասն եւ բաժին գծուայի մատնչի եւ զխաչահանուացն ընկալնուն. զօգուտն ձեր՝ դուք գիտէք:

Այլ Հոգին Սուրբ՝ որ սրբոցն է բնակարան եւ աղբիւր է ամենայն բարեաց մաքրեցէ զհոգիս եւ զմարմինն ձեր, եւ զհաղորդութիւն փրկական խորհրդոյս 'ի թողութիւն մեղաց արասցէ ձեզ: Որում ընդ Հօր եւ ընդ Որդւոյ միածնի Յիսուսի Քրիստոսի տեառն մերոյ փառք յաւիտեանս ամէն:

Մէն: Անոնք որ ապստամբութեամբ կը հաղորդուին՝ կրկին խաչը կը հանեն Աստուծոյ Որդին: Իսկ անոնք որ անամօթութեամբ եւ անարժանութեամբ կը հաղորդուին՝ մատնիչ ցուղայի եւ խաչահաններու մասն բաժինը կ'ունենան: Ձեր օգուտը դուք գիտէք:

Սուրբ Հոգին, որ սուրբերուն է բնակարան, եւ աղբիւր ամէն բարութեանց, թող մաքրէ ձեր հոգիներն ու մարմինները. եւ այս փրկական խորհուրդին հաղորդութիւնը թող թողութիւն ըլլայ ձեր մեղքերուն:

Որում՝ ընդ Հօր եւ ընդ Որդւոյ Միածնի՝ Յիսուսի Քրիստոսի Տեառն մերոյ՝ փառք յաւիտեանս. Ամէն:

Ա Ղ Օ Թ Ք ՈՏՆԼՈՒԱՅԻ

(Կը կարդացուի Ոսմյուսյի արարողութեան ընթացքին)

Մ. Տէր ողորմեա, թիւ եւ 'ի վճարիլ՝
ընթերցցի եպիսկոպոսն կամ քահանայ՝
զաղօթս զայս:

Աւագ Հինգշաբթի երեկոյին, Ոսմյուսյ կարգի կատարման սկիզբները «Այսօր կանգնեալ» շարականէն եւ Սարկաւագի «Եւ ես գոհութիւն» բարոզէն յետոյ կը կարդացուի:

Փառաւորեմք զեզ, Տէր մեր եւ փրկիչ Յիսուս քրիստոս, միածին Որդի եւ բան Հօր. Տէր եւ արարիչ Հրեշտակաց եւ մարդկան, Աստուած հուր կիզելոյ, որ եւ երեղէն զօրութիւնքն զարհուրեալ սարսափին նայիլ 'ի պատիւ փառաց աստուածութեանդ քոյ. ուստի եւ սերովքէքն թեւասօղեալ ծածկեն զդէմս իւրեանց. անդադար փառաբանութիւն մատուցանելով առաջի աթոռոյ տէրութեանդ քոյ:

Դու Տէր, եւ այժմ 'ի լրման ժամանակի փրկութեան մերոյ, հանեցար լինել մարդ 'ի սուրբ եւ յանարատ կուսէն Մարիամայ, եւ ընդ ամենայն կիրս մարդկութեան անցանելով բաց 'ի մեղաց, բարձր գալարտիսն Ադամայ

Կը փառաւորենք զՔեզ, ով մեր Տէրն ու Փրկիչը՝ Յիսուս Քրիստոս, Հօր Միածինն ու Բանը, որ՝ երբ լրացաւ մեր փրկութեան համար նախաստան մանուած ժամանակը՝ հաճեցար ըլլալ մարդ, եւ կատարել օրէնքի բոլոր տրամադրութիւնները՝ ազատելու համար զմեզ օրէնքին անէծքներէն: Եկալ նաեւ վերնատունը. եւ 'իուն՝ որ կը պաշտուիս աննիւթական հրեղէններէն՝ մարդասիրաբար խոնարհեցալ առաքեալներու ծունկերուն առջեւ, եւ անոնց հողեղէն ոտքերը լուացիր՝ բարձր ու գեղեցիկ օրինակ մը աւանդելով մեզի:

Արդ, ինչպէս որ այն ատեն դաստիարակ

յաստուածագործ մարմինդ քո, գոր 'ի մերմէ բնութեմէս ընկալար, եւ զամենայն կատարեցեր ըստ օրինացն՝ փրկելով զմեզ յանիծից օրինացն. եկիր 'ի վերնատունն կատարելով զայն եւս զՄովսիսադիր ստուեր օրենադրութիւնն եւ որ սպասաւորեալդ պաշտիս յաննիւթական հրեղինացն, ըստ որում եւ կրկնի բեզ ամենայն ծունր երկնաւորաց եւ երկրաւորաց եւ սանդարամ տականաց: Այսօր՝ տնօրինական մարդասիրութեամբ խոնարհեցար 'ի ծունկս քոց սրբոց Առաքելոցն, լուսցեր զոտս հոգեղէնս՝ զբարութեւ զգեղեցիկ կարգս աւանդելով մեզ:

Եւ արդ, Տէր քարերար եւ քագում ողորմ, որպէս եւ յայնժամ ազդարարեալ դաստիարակեցեր մեզ կերպարանակից լինել փրկագործ խոնարհութեան քում, շնորհեա եւ այժմ մեղաւոր ծառայիցս քոց՝ որք յերեսս անկեալ աղաչեմք զգութ մարդասէր շնորհաց քոց, փոքր ջրովս զհաւութիւն մեղաց, որպէս զի օրինակաւ այսուիկ՝ յորս լուսնամբ զոտս միմեանց, եւ տկար անձամբք մերովք զկենարար աւանդութիւնս քո կատարեմք, հեղցես 'ի մեզ զամենառատ եւ զամենագոր շնորհս քո, եւ մաքրեցես զմեզ յամենայն աղտեղութեանց եւ 'ի շաղախմանց մեղաց մերոց:

Հեռացո 'ի մէնջ զամենայն հպարտութիւն եւ զամբարտաւանութիւն, գոր էած քանսարկուն 'ի վերայ տկար բնութեանս մերում՝ պատրանօքն իւրովք: Արժանաւորեա զմեզ՝ մտաց աջօք լուսաւոր ճառագայթիւք մայիլ 'ի կենսաբեր իջումն շնորհաց քոց:

Ձգեցո մեզ Տէր, զնշմարիտ խոնարհութիւն եւ զհեզութիւն եւ զհաղցրութիւն եւ զսէր քո՝ որ է լրումն օրինաց քոց գոր կատարեցեր եւ ուսուցեր մաքրափայլեալ աշակերտաց քոց, որպէսզի եւ մեք կատարելով զյիշատակ փրկաւէտ չարչարանաց քոց, ընդ դասս սրբոց Առաքելոցն՝ արժանի լիցուք տօնել զլուսափայլ յարութիւնդ քո. եւ ընդ նոսին խոստովանելով զքեզ՝ Քրիստոս Աստուած մեր, փառաւորել

րակեցիր զմեզ՝ հրահանգելով նմանիլ քու փրկագործ խոնարհութեանդ, հիմակ ալ քու այս մեղաւոր ծառաներուդ՝ որ կը կատարենք այդ կենարար աւանդութիւնդ եւ կը խնդրենք մարդասիրական գութդ, - քաւութիւն տուր մեղքերու՝ խորհրդական այս ջուրով, մեր վրայ թափելով քու ամենառատ շնորհներդ: Ընդ որ կարենանք հեռացնել հպարտութիւնն ու ամբաւարարութիւնը՝ որոնք բոյն են դրած մեր տկար բնութեան մէջ, արժանաւորելով զմեզ քու ճառագայթներովդ լուսաւորեած մեր մտքի աչքերով նայիլ քու այդ շնորհներուդ կենսաբեր իջումին: Հագցուր մեզի, Տէր, Գու ճշմարիտ խոնարհութիւնդ, հեզութիւնդ, քաղցրութիւնդ ու սէրդ, այս վերջինը՝ օրէնքներուն լրումը, զոր դուն ցոյց տուիր կատարելապէս՝ գործով, եւ սորվեցուցիր՝ Գու մաքրակենցաղ աշակերտներուդ. որպէսզի մենք ալ կատարելով յիշատակը Գու փրկաւէտ չարչարանքներուդ՝ արժանի ըլլանք առաքելական դասուն հետ տօնելու Գու լուսափայլ յարութիւնդ, եւ անոնց հետ խոստովանելով փառաւորելու զԳեզ՝ Քրիստոս մեր Աստուածը, Հօր եւ Սուրբ Հոգւոյն հետ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս:

Ողաղութիւն ամենեցուն:

Աստուծոյ երկրպագեացուք:

'Իարձեալ կ'երկրպագենք Գեզ եւ կը փառաւորենք զԳեզ, Քրիստոս, որ էակից եւ Հօր եւ համագոյ՝ Սուրբ Հոգւոյն, եւ զոր հոգեղէն զուարթունները կ'օրհնեն անպատմելի գեղապարութեամբ եւ անդադար սրբասացութեամբ: 'Իուն հանճար նաեւ ընդունիլ օրհներգութիւնները մեր՝ հոգեղէններուս, որ՝ առաքելաւանդ սովորութեան համաձայն, եւ որքան հնար է՝ վերնայիններուն նմանողութեամբ պարաձեւ կանգնած ենք քու առջեւդ, այս զգալի անուշահոտութիւններով մէկտեղ: Ընդունէ, Տէր, մեղաւորներուս այս խունկը՝ զոր այս պահուս կ'ընծայաբերենք Գեզ՝ իբրեւ յիշատակ խոնարհութեանդ՝ զոր ցոյց

ընդ Հօ՛ր եւ Սուրբ Հոգւոյն. այժմ եւ միշտ:

Ողորդուի՛նք ամենեցուն:

Դարձեալ երկիր պագանեմք եւ փառաւորեմք գեեզ, Քրիստոս Աստուած մեր, որ եսդ էակից Հօր եւ համագոյակից Սուրբ Հոգւոյն. որ միշտ փառաւորեալ օրհնիս անդադար սրբասաց ձայնիւ 'ի հոգեղէն եւ 'ի հրեղէն գուարթնոցն, անպատմելի եւ հրաշագարդ գեղապարութեամբ:

Հանեցար եւ 'ի հողեղինացս ընդունիլ զօրհնաքանութիւն, որք 'ի քոյոց սրբոց Առաքելոցն ընկալեալք գաւանդութիւն, եւ ըստ կարի մերում՝ զվերնայնոցն բերելով զմանութիւն, պար առեալ կամք առաջի տէրութեանդ քոյ, հանդերձ զգալի անուշահոտութեամբ:

Ընկալ, Տէր, եւ զխունկս գայս 'ի մէնջ մեղաւորացս՝ զոր մատուցանեմք քեզ 'ի ժամուս յայսմիկ, որ է յիշատակ խոնարհութեան քոյ՝ զոր վասն մեր կատարեցեր. եւ լցո զմեզ յանուշահոտութեանց մարմնատիպ աստուածութեան քոյ՝ զոր վասն մեր զգեցար. եւ 'ի ձեռն լուացմանս այսորիկ նիւթականի՝ լուս եւ մաքրեա զանկիւք հոգիս մեր 'ի թունից մահաբեր վիշապին. եւ արժանաւորեա զմեզ՝ մաքուր տաճար եւ օթեւան լինել սրբոյ Նրբորդութեանդ. այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից ամէն:

տուիր մեզի համար: Լեցուր զմեզ անուշահոտութեամբը Քու Աստուածութեանդ, այն մարմնին միջոցով՝ զոր առիր մեզի համար: Այս նիւթական լուացումով ալ լուս եւ մաքրէ՛ մեր աննիւթ հոգին մահաբեր վիշապին՝ Չարին՝ թոյներէն: Արժանաւորէ զմեզ ըլլալ մաքուր տաճար եւ օթեւան Սուրբ Նրբորդութեանդ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

